

In gesprek met: ds. Marijke Helderma

Het laatste gesprek uit deze serie van vijf is met ds. Marijke Helderma-Janse de Jonge, predikant in onze gemeente sinds 27 september 2009. Marijke die dit jaar 65 is geworden, had al eerder te kennen gegeven in september met pensioen te willen gaan. Hieronder een gesprek over haar carrière, de afgelopen vijf jaar in Hansweert-Schore en haar visie op de toekomst van de kerk.

Opleidingsjaren

Mijn kindertijd in de jaren '50 heb ik doorgebracht in Dordrecht. Daar ben ik ook geboren, later zijn we verhuisd naar Voorburg bij Den Haag waar ik Sociale Academie heb gedaan. Mijn belangstelling voor theologie werd gewekt in die tijd, door een tv-programma met o.a. Han Lammers en een aantal jonge theologen die discussieerden over maatschappij en religie. Die z.g.n. geëngageerde theologie kwam toen al in de belangstelling, dat vond ik heel fascinerend. Ik ben toen aan de VU in Amsterdam, als gereformeerd meisje, aan die studie begonnen. Het was echt een turbulente tijd daar, veel demonstraties, er was van alles aan de gang: bevrijdingstheologie, moderne ontwikkelingen, studentenprotesten, Vietnamdemonstraties, democratiseringsbeweging, etc., daar zat ik dan middenin.

Nadat ik een paar jaar had gestudeerd, wilde ik parttime gaan werken in het maatschappelijk werk. Zulke banen waren er in de jaren '70 best wel te vinden. Uiteindelijk ben ik toen in een ziekenhuis in Brabant beland, als medisch maatschappelijk werkster. Nadat ik naar Tilburg verhuisd was heb ik daar 's morgens college gelopen op de Katholieke Faculteit en 's middags werkte ik dan. Dat was een goede mix en een leuke periode. Je kunt wel zeggen dat ik aan die ervaring toen een voorliefde voor de oecumene heb overgehouden.

De eerste predikantsplaats

Mijn actieve loopbaan is begonnen bij Emergis hier in Goes, in de zorg. Daar heb ik 5 jaar 'gepionierd', later met een katholieke collega en met hulp van verschillende kerken, die ons op financieel gebied steunden. Maar mijn eerste predikantsplaats was Wassenaar-Zuid, ik wilde toen ook wel eens in een gemeente kijken. Dat was nog een Samen-Op-Weg kerk, dus nog voor de federatie van de PKN. Ik was daar parttime samen met een hervormde collega die er fulltime stond.

Hier heb ik ook mijn man Frits ontmoet en zijn onze kinderen geboren. Vervolgens heb ik twee jaar een sabbatical genomen i.v.m. de kinderen. Daarna kwam ik voor een korte periode in Noordwijk terecht, we zijn toen wel in Wassenaar blijven wonen.

Na die tijd zijn we een totaal nieuw avontuur in het oosten van het land begonnen, in Enschede. Het bleek eigenlijk een te groot avontuur, we konden daar niet goed aarden en de samenwerking was er niet optimaal. Bovendien kwamen we in een getraumatiseerd gebied terecht waar net de vuurwerkcramp had plaatsgevonden. Daar hebben we zo'n jaar of vier gewoond met alle ups en downs die het leven een ander aanzien kunnen geven. Daarna zijn we in Middelburg terecht gekomen. In die periode heb ik veelal zieke collega's vervangen op Walcheren. Toch ging mijn voorkeur uit om in een gemeente parttime aan de slag te kunnen gaan. Nou...., via via ben ik in contact gekomen met de gemeente Hansweert-Schore die vacant was en een parttime dominee zocht. Ik moet zeggen dat de gesprekken heel voorspoedig verliepen en het snel beklonken was.

Naar Hansweert-Schore

Het werken in jullie gemeente was natuurlijk even aftasten, de voortekenen waren in ieder geval gunstig. Het is hier toch een vrijere, opener gemeente dan de meeste hier in de omgeving. Want ik beschouw mezelf in mijn opvattingen toch als een modern theoloog. De gastvrijheid bij jullie is alom bekend, dat hoor je

vaak van gastpredikanten, dat de sfeer in de consistorie en het begeleiden van predikanten als heel prettig ervaren wordt. Er is wel eens gepleit voor kerk als herberg, maar dit is echt een herberg! Ik heb me er goed thuisgevoeld.

Hoe de toekomst van de kerk in het algemeen ervoor staat is niet eenvoudig te overzien. De rechtzinnige kant van de kerk groeit nog steeds. Komt natuurlijk door de grote aanwas en wellicht dat de oudewetse heldere boodschap toch heel wat mensen aan zich weet te binden. Onze PKN heeft gekozen voor pluriformiteit, wij herbergen 'orthodoxe Bonder'-dominee's tot en met vrijzinnige predikanten zoals Klaas Hendrikse. Die hele range hoort allemaal bij de PKN. Ik ben daar wel blij om, maar ik heb het idee dat er in de maatschappij een toenemende behoefte is aan heldere statements. Dat merk je vooral bij jonge mensen, die behoefte hebben aan duidelijke contouren. Onze organisatie is sterk zoekend naar vormen, die de laatste jaren wel wat beïnvloed zijn door spirituele stromingen, verinnerlijking, persoonlijke groei, etc. Onze kerk staat daar open voor, anderen minder, maar het is een keuze. Kies je voor vrijheid en echte ontplooiing en groei, blijf je je openstellen voor wat er in de wereld gaande is, dan is dit toch de consequentie dat je moet vechten om het hoofd boven water te houden. En misschien dat op den duur zal blijken dat de ontwikkeling die je nu doormaakt vruchten afwerpt. Je weet niet wanneer je kunt oogsten, je zaait en zaait en blijft hopen.

Moeilijke besluiten

De onlangs in de media gepubliceerde verkoop van de kerken geeft veel druk op het bestuur en vooral ook kerkbeheer. Je wilt natuurlijk het liefst de verkoop aan een kerkgenootschap, als 't even kan, maar zo simpel ligt het allemaal niet, zeker niet als het om onroerend goed gaat. Waar je, denk ik, voor moet oppassen is die latente druk op beleid en bestuur, zeker in dit specifieke geval van Hansweert-Schore, waar mogelijk met het verlies van menskracht irritaties kunnen ontstaan. Tot nu toe gaat het prima, de mensen kunnen goed met elkaar overweg, het is een kleine, dappere en ijverige groep, maar je moet beseffen dat er allerlei uitdagingen op je af komen waar beslissingen over genomen moeten worden. Ik vind de gemeente een hechte gemeenschap, die met weinig mensen veel presteren.

Laat ik de diaconie eens noemen, wat daar in stilte en zonder ophef allemaal wordt gedaan. Ook op het pastorale gebied, waar mensen trouw bezocht worden. De culturele avonden, die lopen qua organisatie goed. De Ilsenburg kring. En dan niet te vergeten de uitvaartdiensten die keurig worden gedaan, met klokluiden, altijd een koster aanwezig, altijd mag ik rekenen op ambtsdragers. Kortom het is van A tot Z geregeld. Ik vind dit voor deze kleine gemeenschap een prestatie, daar mogen jullie best een beetje trots op zijn. Neem nu die oecumenische diensten met de R.K. parochie, zoals de Openluchtdiensten, Kerstsamenzang etc., vorige maand hebben we weer zo'n grasdienst gehad. Zoiets kan alleen maar van de grond komen als de wil tot samenwerking aanwezig is.

Nu ik het over die buitendienst heb schiet me iets leuks te binnen:

Vorig jaar hadden we ook zo'n dienst georganiseerd. De weergoden waren ons niet gunstig gezind toen. Vanaf de stoeltjes op het grasveld werd er geroepen: *'Deze dienst wordt gezegend, het gaat vast niet regenen'*, maar het ging even later toch plenzen. Je zou kunnen zeggen als teken van Zeeuwse dapperheid en doorzettingsvermogen: de paraplu's werden gehesen, liederen werden gezongen onder de paraplu en de dienst ging gewoon door. Niet iedereen heeft het gewaardeerd, maar gelukkig de meesten wel en zoals het zo vaak is, na de regen kwam de zonneschijn.

De toekomst

Tja..., wat de toekomst zal brengen, dat is moeilijk te voorzien. Hoe loopt het met de kerkgebouwen, het ledenaantal, komt er een nieuwe kerkelijk werker, een fusie misschien? Het is allemaal nu nog open, maar als ik het goed gehoord heb, blijft Hansweert-Schore een verkondigingsplek. Na mijn pensionering wil ik toch wat meer luchtigere lectuur gaan lezen, ik zat al te denken aan de Baron von Münchhausen, is dat niet luchtig?

Vervolgens hebben we nog een groot project voorhanden en dat is verhuizen. Jaja, het is vrijwel zeker dat we in Overzuid in Goes gaan wonen. Het zal wel aan het eind van dit kalenderjaar worden.

Verder blijf ik preekbeurten houden, in m'n agenda staat, zeker tot in het najaar, vrijwel elke week een dienst. Ook wil ik wat gaan schrijven, dat heb ik vroeger al ooit eens gedaan. Mijn bedoeling is om een romanconcept, om te zetten in een serie kleine verhalen. Ik heb daarover al contact gehad met uitgeverij de Drukkerij in Middelburg. Ik zou wel eens wat vrijwilligerswerk willen doen in een grote stad. Rotterdam bijvoorbeeld, waar de kinderen wonen. Misschien pak ik nog wel eens een hobby op, iets met naaien, of handwerken. Je bent als predikant heel erg met het hoofd bezig, veel denken, mensen begeleiden, met de ernst van het leven bezig zijn. Natuurlijk ook wel met mooie dingen, maar... dat moet ik eerst allemaal eens op me af laten komen, hoe het volle leven is, zonder die pastorale focus. Ik hoop het allemaal te zien en te gaan beleven.

Jaap Janse

21 september 2014